

J. ONUFRIJEV

IKUISESTI KANSSAMME

Koittivat historiallista Prahän konferenssia edeltäneet päivät. Osalleni lankesi valtavan suuri onni: minut valittiin edustajaksi Yleisvenäläiseen konferenssiin.

Oli kovin vaikea matkustaa Prahaan. Meidän jokaisen perässä hiiviskeli ohranan kytä, suoritettiin joukkopidätyksiä.

...Ja niinpä kallioiset vuoret väistyivät kahtaalle. Vltava-joen takaa näyttäytyi Prahän Kremli, palatseja, puistoja, ikivanhan Prahän kirkkoja. Yhteysmies otti meidät vastaan ja vei ennalta varattuun „Belveder” hotelliin. Pesedyttyämme ja aterioituamme me istuuduimme matalan šakkipöydän ääreen: kaksi miestä pelasi, toiset seurasivat peliä. Yhtäkkiä kuului tuttu ja rakas ääni.

— O-ho! Valkoisia uhkaa häviö... On tehtävä siirto kuningattarella.

Me ponnaudimme pystyyn ja menimme sisään tulleen ympärille.

— Vladimir Iljitš!

Lenin puristi meitä lämpimästi kädestä ja kyseli perheistämme, työpalkoista, työläisten mielialoista ja siitä, mitä työläiset odottavat konferenssilta. Iljitšillä oli vain hänelle ominainen, harvinainen tapa kuunnella ja kysellä. Hän kajosi vain sitä, mikä kullakin hetkellä eniten kiinnosti. Iloisena, reippaana ja elämäntaluisena miehenä hänestä tuli jotenkin heti meille läheinen, ikään kuin olisimme tunteneet hänet jo monia vuosia. Lenin osasi saada selville tärkeimmän perusasian, ja miten valtasikaan heti meidät tuo ihmeteltävä leniniläinen vaatimattomuus ja huomaavaisuus! Tunsimme olomme Iljitšin seurassa täysin vapaaksi kuin läheisimmän toverin parissa. Hän varoitti, että Prahassa kuhisemalla kuhisee itävaltalaisia ja venäläisiä kytä, ja neuvoi olemaan varovainen, kutsumaan toinen toistaan vain salanimeltä.

Lenin poistui, mutta tunnin kuluttua palasi tuoden mukanaan pienellä käsialalla kirjoitetun paperiliuskan.

— Toverit, tutustutan teidät konferenssin teeseihin.

Me kuuntelimme ja meistä tuntui, ikään kuin Lenin olisi kiertänyt koko Venäjän, käynyt tehtailla, ja talonpoikien majoissa,—niin syvällisesti oli hän tuonut esille kansan pyhimät tarpeet ja toivomukset. Kaikki olivat jonkin aikaa vaiti. Istuen tuolilla jalat ristissä Lenin naputteli lyijykynällä pöytää ja katsoi tarkkaavaisesti kasvoihimme. Joku edustaja huomautti arasti, että eräs kohta ei ole ihan selvä. Lenin kohotti kuliaan ja silmäili nopeasti liuskaansa alusta loppuun.

— Taidatte olla oikeassa,—sanoi hän.— Ellei teitä miellytä, niin pyyhin pois.

— No, mitä siinä,—sanoi Iljitš lyhyen vaitiolon jälkeen,— tšekkiläiset toverit ovat huolehtineet meistä, varustaneet meille luotettavat asunnot oman väkensä luona... Yksi edustajista lähtee asumaan kanssani...

Kenelle lankeaisi sellainen onni? Kehkeytyi väittely. Joku ehdotti heitettäväksi arpaa. Iljitš ei sekaantunut, vaan tarkkaili viekkaasti meitä.

— Arpa lankesi minulle,—sanoi joku edustajista.

Lenin katsahti häneen ja hymähti.

— O-ho, mutta tähän olette suuri anarkisti... Emme sovi keskenämme... Minun kanssani lähtee Stepan (se oli uusi puolue-nimeni).

Me majoituimme tšekkiläisen työläisen asuntoon. Hän asui perheineen pienessä huoneessa, ja me saimme suuremman. Siellä oli kaksi sänkyä, piironki ja tuoleja. Oli erittäin puhdasta ja siistiä. Ja niin minä näin Leninin ensi kertaa kotioloissa. Hän oli ihmeteltävän herkkä, huomaavainen ja kohtelias. Hänen tavattoman huolenpitonsa sai tuntea paitsi minua myös jokainen edustaja. Siinä lyhyessä ajassa, jonka konferenssi oli koolla, Lenin painoi mieleensä kaikki edustajat ja suhtautui jokaiseen vastaavalla tavalla.

Iljitš palasi usein asuntoon myöhemmin kuin minä. Hän meni hiljaa, varpaisillaan huoneen läpi, yhtä hiljaa riisui vaatteensa ja kävi levolle. Siinä tapauksessa, kun hän sattui tulemaan aikaisemmin, hän joi lasillisen teetä, söi juustovoileivän ja lepäsi 10—15 minuuttia. Sellaisina hetkinä hän tavallisesti edestakaisin huoneensa asettaen peukalonsa liivinaukkoihin. Vladimir Iljitš oli hyvin tarkka ajan suhteen. Ihan kuin nyt kuuluvat korvissani hänen sanansa:

— No, Stepan, lukekaa, minä teen vähän työtä.

Ja hän istuutui heti pöydän ääreen, joka oli täynnä aikakauslehtiä, käsikirjoituksia, sanomalehtileikkeitä. Vladimir Iljitš luki erittäin nopeasti ja teki reunoihin merkintöjä. Ja miten

ihmeellisesti elävöityivätkään hänen kasvonsa, kun hän otti käteensä teräskynän.

Palattuani erään kerran leipäkaupasta mainitsin keskustelussa ohimennen, että joku mies oli valokuvannut naapuritalon. Lenin työnsi heti paperit syrjään ja herkistäytyen nousi.

— Missä? — kysyi hän äkkiä ja meni ikkunan luo...— Selvä. Stepan, tästä päivästä lähtien te ette saa kulkea kanssani. Vähät siitä, jos minut valokuvataan ja kuva julkaistaan sanomalehdessä, mutta jos te joudutte kanssani kuvaan, niin se on kovin huono juttu: poliisi ei jätä rauhaan. Parhaimmassa tapauksessa selviydytte karkotuksella...

Lenin oli oppinut olemaan valpas taistelussa tsaarin poliisia vastaan. Ja näitä arvokkaita ominaisuuksia hän kehitti vallankumoustoimintaan osallistuvissa tovereissa. Ja samalla hän suhtautui heihin hyvin suojelevaisesti ja mitä suurenmoisimmalla ihmisrakkaudella ja ihmeteltävällä älykkyydellä.

Lyhyinä lepoetkinä Lenin muisteli mielellään kaukaista Volga-aitia. Hän ikävöi kovasti venäläistä talvea. Erään kerran hän sanoi minulle:

— Stepan, lähden vähän jaloittelemaan ulkoilmaan...

Iljitš palasi kovin myöhään. Seuraavana päivänä hän alkoi yskiä. Varoitin siitä toveri Semaškoa. Huolellisen tarkastuksen jälkeen hän sanoi:

— Vladimir Iljitš, teillä on kuumetta. Te ette saa mennä konferenssiin...

— Ei, ei, minä menen, sanoi Lenin päättäväisesti.— Älkää häiritkö minua!

Kohta Lenin tunnusti, että tuona iltana hän ei kestänyt kiusausta, otti stadionilla luistimet ja luisteli suurella nautinnolla ilman päällystakkia.

Ja miten lempeä ja huomaavainen oli Lenin isäntäväen pienelle tyttärelle! Hän silitteli tytön päätä, keinutti häntä polvelaan, laski leikkiä ja nauroi.

Sellainen vaatimaton, mitä inhimillisin ihminen oli Iljitš myöskin historiallisen konferenssin istunnoissa. Konferenssin istuntoja pidettiin pitkässä harmaassa talossa № 7 Gubernin-kadulla. Siellä, Kansantalossa, sijaitsivat silloin sosialidemokraattisen sanomalehden „Pravo Lidun” kirjapaino ja hallinto. Konferenssi pidettiin huolellisesti konspiroituna. Vain muutamat luotettavat henkilöt, jotka palvelivat edustajia, tiesivät sen istunnoista, mutta eivät hekään kuitenkaan tienneet lainkaan edustajien nimiä eivätkä myöskään edustajakokouksen päiväjärjestystä. Istuntosaliin pääsi pihalta, joka oli tiilitalojen ympäröimä.

Sivuoven kautta mentiin istuntosaliin. Se oli kalustettu vaatimattomasti: muutama yksinkertainen pöytä, rautainen naulakko-

teline, kirjakaappi ja sen päällä Karl Marxin rintakuva. Puheenjohtajan pöydällä, jonka ääressä istui Iljitš, oli musteteline ja imuri.

Istunnot alkoivat aina täsmälleen määrätynä aikana. Milloinkaan eivät unohdu Leninin palavat, innokkaat puheet. Hän puolusti varmana jokaista sanaansa. Kun hän huomasi jonkun puheessa vääriä ajatuksia tai hairahduksia, hän kiisti ne heti ja ojensi puhujaa. Hän oli edustajien parissa istuntojen väliajoilla, keskusteli kauan heidän kanssaan, kyseli kaikesta, pienimistäkin asioista.

Kun alkoivat paikkakuntien selostukset, Iljitš pani kämmentensä korvalle, ettei jäisi kuulematta ainoakaan sana edustajien puheista. Hän kuunteli jokaista meistä heikentymättömällä tarkkaavaisuudella. Muistan hermostuneeni kovasti, kun tuli minun vuoroni. Kajosin puheessani seikkaperäisesti minulle tuttua Nevskin piiriä. Kerroin julkaisemistamme muutamista hektografilehtisistä, jotka koskivat pääasiallisesti taloudellista taistelua, pitämistämme joukkokokouksista tai, kuten me niitä nimitimme, „pikakokouksista”, joissa oli pohdittu työläisten ja johtokunnan välisiä selkkauksia, ja järjestämästämme „Tiedot ovat valoa” nimisestä valistusseurasta. Joku yritti keskeyttää minua. Iljitš tokaisi jyrkästi:

— Toverit, antakaa Stepanin puhua loppuun!

Erikoisen kiihkeä ja tulinen oli Lenin, kun pohdittiin kysymystä, joka koski likvidaattorien erottamista puolueesta. Hän puhui suuttumuksella Trotskin kaksinaamaisuudesta ja kavaluudesta, teki pilaa Plehanovin kannasta tähdentäen tällöin, että hänen suhtautumisensa bolševikkeihin saattaa ehdottomasti hänet likvidaattorien riveihin. Arvostellessaan Kautskya hän todisteli, että sentrismi on työväenliikkeelle vaarallisempaa kuin bernsteiniläisyys, sillä Kautskyn opportunisti on peiteltyä, varjostettua „kauniilla” sanannoilla, mutta loppujen lopuksi hän ehdottomasti luisuu Bernsteinin raiteille.

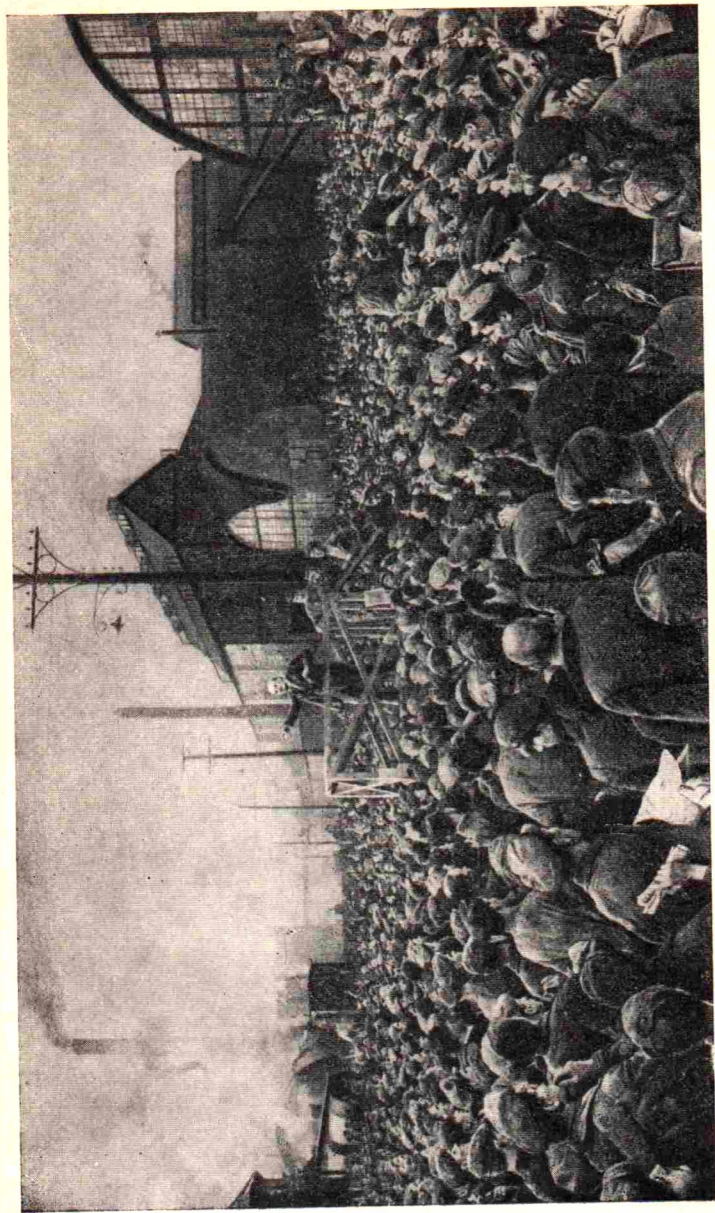
Prahan puoluekonferenssi pidettiin tammikuun 5—17 (18—30) päivinä 1912. Sen merkitys Kommunistisen puolueemme historiassa on valtava ja arvioimaton. Juuri siellä Lenin ja leniniläiset tekivät pesäeron menševikeistä, tiivistivät, sementtoivat vallankumouksellisten marxilaisten rivit, yhteenliittivät heidät erilliseksi puolueeksi, uuden tyypin puolueeksi.

Ennen edustajien matkustamista Prahasta järjestettiin hyvästijättötilaisuus. Siinä oli läsnä myös tšekkiläinen toveri. Lenin känsi meille välihuomautuksia ja fraaseja. Kun tšekkiläinen toveri huomautti leikkillisessä sävyssä, että „venäläiset pitävät paljon istuntoja”, leimahti Leninin silmissä heti kipinöitä. Hän ojensi puhunutta toveria kohti oikean kätensä, jonka peukalo oli pystyssä.

— Ei ole totta!.. Ei, ei!.. Venäläiset puhuvat vähän, kovin vähän!.. Mutta meillä on vielä sellaiset olot, että me kokoonnumme kovin harvoin. Ja meillä on niin paljon kiireellisiä kysymyksiä!..

...Lenin on ikuisesti kanssamme. Se liekki, jonka hän sytytti, tulee aina palamaan sydämissämme, eikä kukaan kykene sitä milloinkaan sammuttamaan!

V. I. Lenin puhumassa Putilovin tehtaalla. 1917.
Taitelija I. Brodskin tauusta.

Työmies K. P. Ivanovin nimelle annettu työtodistus, jota V. I. Lenin käytti maanalaisuudessa vuoden 1917 heinäkuun päivien jälkeen.